

MRF 2023.138

Østre Landsrets dom af 23. august 2023, 22. afd., sag BS-26649/2021-OLR
(Alex Puggaard, Anne Birgitte Fisker og Emil Folker (kst.))

A, B, C og D (adv. Martin Falk Rømer) mod Miljø- og Fødevareklagenævnet (adv. Kim Christian Højmark)

Stadfæstet Miljø- og Fødevareklagenævnets ophævelse af fredningsnævnets afslag på dispensation fra fredningskendelse fra 1968 til opførelse af bygninger til brug for minkfarm med 1.500 årstæver, da fredningen undtog landbrugsmæssigt nødvendigt byggeri fra det generelle bebyggelsesforbud. Naboer havde søgsmålskompetence.

Sagen omhandlede E's 32 ha landbrugsejendom syd for Tystrup sø, hvor E i 2016 havde søgt om miljøgodkendelse til etablering af en minkfarm med ti minkhaller med 1.500 årstæver, gyllebeholder og overdækket møddinghus. Ejendommen var omfattet af overfredningsnævnets fredning af Tystrup-Bavelse-søerne fra 1968. Af fredningskendelsen fremgik bl.a., at arealerne skulle bevares, således at ejendommenes karakter af landbrugs- og skovbrugsejendomme opretholdtes, og at der ikke måtte opføres bygninger mv. bortset fra bygninger, der alene tjente landbrugs-, skovbrugs- og fiskerierhvervet samt lokal helårsbeboelse. Fredningen var opdelt i tre zoner, alt efter hvor restriktiv fredningsbestemmelserne var. Den i sagen omhandlede ejendom var beliggende i den mindst restriktive zone III. I forbindelse med ansøgning om miljøgodkendelse søgte E tillige om dispensation fra fredningen. Fredningsnævnet afsløgte at meddele dispensation med den begrundelse, at det ansøgte byggeri ikke alene kunne anses for at tjene landbruget på ejendommen, da drift af en minkfarm ikke i sig selv kunne anses for landbrug, og da der ikke var fornøden sammenhæng mellem byggeriet og det egentlige landbrug på ejendommen. E påklagede fredningsnævnets afslag til Miljø- og Fødevareklagenævnet, der i MAD 2019.70 Mfk ophævede afslaget, idet klagenævnet fandt det ansøgte umiddelbart tilladt efter fredningen. Nævnet henviste til, at forbuddet mod byggeri i fredningens zone III måtte forstås i sammenhæng med de mere restriktive fredningsbestemmelser i zone I og II, således at bygninger, der udelukkende opførtes til brug for landbrugserhvervet, var undtaget fredningens byggeforbud. Nævnet fandt, at driften af minkfarmen måtte anses for landbrugserhverv, og at bygningerne var nødvendige for dette erhverv. Fire naboer til E's ejendom anlagde herefter sag mod Miljø- og Fødevareklagenævnet med anerkendelsespåstand om, at nævnets afgørelse var ugyldig, og at klagenævnet skulle anerkende frednings-

nævnets afgørelse som gyldig. Miljø- og Fødevareklagenævnet påstod principalt afvisning med henvisning til, at de fire naboer ikke havde klageret efter naturbeskyttelseslovens § 86 og derfor heller ikke havde søgsmålskompetence, og subsidiært frifindelse med henvisning til klagenævnets begrundelse for afgørelsen. Byretten lagde til grund, at søgsmålskompetence efter naturbeskyttelseslovens § 88 beror på en selvstændig prøvelse af sagsøgers interesse i sagen, og fandt herefter, at sagsøgerne som umiddelbare naboer til minkfarmen havde søgsmålsret, uanset at de ikke var klageberettigede efter lovens § 86. I forhold til gyldigheden af nævnets afgørelse lagde byretten til grund, at fredningskendelsen fra 1968 måtte forstås på den måde, at minkfarme ikke blev anset for almindelig landbrugs anvendelse, idet byretten bl.a. henviste til U 2012.2709 H om ejendomsavancebeskatning af en minkfarm. Herefter ophævede byretten nævnets afgørelse. Miljø- og Fødevareklagenævnet ankede dommen til landsretten, hvor parterne i det væsentlige gentog deres anbringender. Landsretten tilsluttede sig indledningsvis byrettens begrundelse for, at de fire naboer havde søgsmålskompetence, og lagde herefter til grund, at der ved fredningen var flere ejendomme i området med minkfarme, og at der ikke i fredningskendelsen var særlige bestemmelser om minkfarme, men at der vedrørende en enkelt ejendom i zone II var en særlig bestemmelse om forbud mod udvidelse, og at minkfarme ved fredningen var tilkendt samme erstatning pr. hektar som andre landbrug. På denne baggrund lagde landsretten til grund, at minkfarme ved fredningen blev anset for almindelig landbrugsmæssig anvendelse, og at det ikke var hensigten at begrænse udvikling af områdets landbrugsejendomme i henhold til gældende lovgivning. Med henvisning hertil fandt landsretten, at E's ansøgning om minkfarme ikke krævede dispensation fra fredningen, og gav herefter Miljø- og Fødevareklagenævnet medhold i påstand om frifindelse.

Kommentar: Dommen understreger for det første, at naboers manglende klageret efter naturbeskyttelseslovens § 86 ikke udelukker, at naboer kan være berørt af afgørelser efter naturbeskyttelsesloven på en måde, at det giver dem søgsmålskompetence ved domstolene, jf. tilsvarende MAD 2010.2680 B. For det andet viser landsrettens forholdsvis fyldige begrundelse for at tiltræde Miljø- og Fødevarerklagenævnets afgørelse, at selv om dispensation fra fredning efter naturbeskyttelseslovens § 50 beror på et skøn, foretager domstolene en forholdsvis indgående prøvelse af, om dispensation efter § 50 er påkrævet. På baggrund af de af landsretten anførte oplysninger om den oprindelige fredning forekommer dommens resultat overbevisende.

RETTEEN I NÆSTVED DOM

afsagt den 14. juni 2021

Sag BS-43656/2019-NAE

A
(advokat Ole Kjær)

og

B
(advokat Ole Kjær)

og

C
(advokat Ole Kjær)

og

D
(advokat Ole Kjær)

mod

Miljø- og Fødevareklagenævnet
(advokat Louise Solvang Rasmussen)

Denne afgørelse er truffet af dommer Line Bjørklund.

Sagens baggrund og parternes påstande

Sagen er anlagt den 6. september 2019. Sagen vedrører spørgsmålet om, hvorvidt etablering af en minkfarm kræver dispensation fra en fredning.

Sagsøgerne, A, B, C og D har nedlagt påstand om, at sagsøgte tilpligtes at anerkende, at Nævnets afgørelse af 8. marts 2019 i sagsnr. 18-05657, er ugyldig og således at Fredningsnævnet for Sydsjælland, Møn, Lolland og Falsters afgørelse af 11. juli 2017 om afslag på etablering af minkfarm på matr.nr. aa, beliggende E-vej 8, 4250 Fuglebjerg, er gyldig.

Sagsøgerne har påstået frifindelse i forhold til sagsøgtes påstand om afvisning.

Sagsøgte, Miljø- og Fødevareklagenævnet, har nedlagt påstand om afvisning og subsidiært frifindelse.

Dommen indeholder ikke en fuldstændig sagsfremstilling, jf. retsplejelovens § 218 a.

Oplysningerne i sagen

Af afgørelse fra Miljø- og Fødevareklagenævnet af 8. marts 2019 fremgår:

" ...

OPHÆVELSE af afgørelse i sag om etablering af en minkfarm inden for fredning af arealer ved Tystrup-Bavelse søerne i Næstved Kommune

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse efter naturbeskyttelseslovens¹ § 50, stk. 1 (fredningsdispensation), jf. § 78, stk. 3.

Miljø- og Fødevareklagenævnet ophæver Fredningsnævnet for Sydsjælland, Møn Lolland og Falsters afgørelse af 11. juli 2017 om afslag på etablering af en minkfarm på matr. nr. aa, beliggende E-vej 8, 4250 Fuglebjerg i Næstved Kommune.

Det indbetalte klagegebyr tilbagebetales.

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet² og gebyrbekendtgørelsens § 2.³ Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. naturbeskyttelseslovens § 88, stk. 1.

Afgørelsen er truffet af nævnet, jf. § 1 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, der i overensstemmelse med naturbeskyttelseslovens § 78, stk. 3, har behandlet sagen i nævnets afdeling 9, jf. § 3, stk. 1, nr. 9, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

1 Lovbekendtgørelse nr. 1122 af 3. september 2018 om naturbeskyttelse.

2 Lov nr. 1715 af 27. december 2016 om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

3 Bekendtgørelse nr. 132 af 30. januar 2017 om gebyr for indbringelse af klager for Miljø- og Fødevareklagenævnet mv.

1. Klagen til Miljø- og Fødevareklagenævnet

Afgørelsen er den 21. juli 2017 påklaget til Miljø- og Fødevareklagenævnet af ejer, der er repræsenteret ved konsulent.

Klager har navnlig anført, at fredningsnævnets afgørelse bør ophæves, idet det ansøgte ikke kræver dispensation fra fredningen.

Klagepunkterne er nærmere uddybet i afsnit 2.5.

2. Sagens oplysninger

2.1 Ejendommen og området

Ejendommen, hvor minkfarmen ønskes opført, er en ca. 32 ha stor landbrugsejendom ved landsbyen Vinstrup, der ligger syd for Tystrup Sø. Ca. 19 ha af ejendommen ligger sydvest for Vinstrup, mens de øvrige ca. 13 ha ligger nordvest for Vinstrup med grænse til søen. Ejendommens bygninger ligger på den del af ejendommen, der ligger sydvest for Tystrup, i en afstand af ca. 600 m fra bygrænsen. De eksisterende bygninger består ifølge oplysninger fra BBR af et stuehus med et boligareal på 150 m² og erhvervsareal på 25 m² samt en række driftsbygninger med et samlet bygningsareal på i alt 855 m².

En del af det eksisterende byggeri er ifølge det oplyste indrettet som pelseri for mink, da klager pelser mink for en minkfarm på en naboejendom. Ejendommens dyrkningsarealer er ifølge det oplyste bortforpagtet til et af klagers familiemedlemmer, der driver arealerne sammen med et andet af klagers familiemedlemmer.

I Næstved Kommunes udkast til miljøgodkendelse af det ansøgte projekt efter husdyrgodkendelsesloven er området beskrevet som et naturskønt område, hvor landskabet er karakteriseret ved at være åbent, bølget og af stor skala. Det fremgår herudover blandt andet, at der i området dyrkes intensivt landbrug med relativt store markenheder, men at området samtidig er uforstyrret i forhold til tekniske anlæg og store produktionsbygninger.

2.2 Fredningen

Ejendommen er i sin helhed omfattet af fredningen af Overfredningsnævnets kendelse af 6. september 1968 om fredning af arealer ved Tystrup-Bavelse søerne.

Fredningen er inddelt i tre zoner, hvor zone I har de mest restriktive bestemmelser og zone III de mindst restriktive.

Den omhandlede ejendom er placeret i zone III, hvor der gælder følgende bestemmelser:

”§ 1. Arealerne skal bevares i deres nuværende tilstand, således at ejendommenes karakter af landbrugs- og skovbrugsejendomme opretholdes.

§ 2. Bortset fra bygninger, der alene tjener landbrugs-, skovbrugs- og fiskerierhvervet samt lokal helårsbeboelse, er det ikke tilladt at opføre nogen art af bygninger eller på arealet at anbringe eller opsætte boder, skure, beboelsesvogne eller andre indretninger, herunder master og tårne. Master til lokal el-forsyning kan tillades af fredningsnævnet.”

2.3 Det ansøgte projekt

Det ansøgte projekt omfatter opførelse af en minkfarm bestående af ti minkhaller på hver 4,6 m x 80 m med en højde på 2,6 m. Hertil kommer en lukket fortank på 45 m³, en gyllebeholder på 1.050 m³ med en højde på 5,5 m og et overdækket møddinghus med en højde på ca. 6 m.

Byggeriet ønskes opført i tilknytning til det eksisterende byggeri på ejendommen, vest og sydvest for dette.

Det er i ansøgningen anført, at der er tænkt over byggeriets placering i forhold til de landskabelige værdier, idet placeringen er valgt, hvor terrænet er lavest og hvor byggeriet vil syne mindst. Det er desuden hensigten, at der skal etableres beplantningsbælte omkring hallerne efter en beplantningsplan, der skal godkendes af Næstved Kommune.

Om baggrunden for ansøgningen fremgår blandt andet, at klager ønsker at leve af egen minkproduktion. Det er i den forbindelse anført, at den ønskede produktion på 1.500 årstæver og de dertil nødvendige anlæg anses som værende erhvervsmæssigt nødvendige for, at klager vil kunne leve af minkproduktionen.

Det er endvidere oplyst, at det ansøgte projekt forudsætter miljøgodkendelse, hvor Næstved Kommune blandt andet skal vurdere om det ansøgte vil kunne påvirke natur, fredede og truede plante- og dyrearter, naboer eller landskaber væsentligt. Det er hertil oplyst, at Næstved Kommune har vurderet, at det ansøgte kan etableres, uden at det vil påvirke omgivelserne væsentligt, samt at der på ansøgningstidspunktet var udarbejdet udkast til miljøgodkendelse. Udkastet indeholder blandt andet en nærmere vurdering af projektets påvirkning af områdets landskabelige værdier.

2.4 Fredningsnævnets behandling af sagen

2.4.1 Bemærkninger til sagen

Miljøstyrelsen har i forbindelse med Fredningsnævnet for Sydsjælland, Møn Lolland og Falsters behandling af sagen blandt andet bemærket, at det af Overfredningsnævnets afgørelse fra 1968 fremgår, at to ejendomme, der anvendtes til minkfarme, blev udtaget af fredningen i forbindelse med Overfredningsnævnets behandling af fredningssagen.

Næstved Kommune har til sagen oplyst, at det er kommunens vurdering, at det ansøgte byggeri er nødvendigt for den landbrugsmæssige drift, og

dermed er at betragte som landbrugsbygninger på linje med andre stal-danlæg.

Næstved Kommune har herudover anført, at det ansøgte efter kommu-nens vurdering ikke kræver dispensation fra fredningen, idet ejendom-men ligger i fredningens zone III.

2.4.2 Besigtigelse

Fredningsnævnet for Sydsjælland, Møn Lolland og Falster har den 29. maj 2017 foretaget besigtigelse af ejendommen med deltagelse af klager, repræsentanter fra Næstved Kommune samt repræsentanter for Dan-marks Naturfredningsforening.

Af fredningsnævnets forhandlingsprotokol fra besigtigelsen fremgår blandt andet, at Næstved Kommune bemærkede, at Natur- og Miljøkla-genævnet i flere tilfælde har resolveret, at minkfarme må betegnes som landbrug i henhold til husdyrbrugsloven.

Danmarks Naturfredningsforening udtalte sig imod det ansøgte, og fremlagde i den forbindelse et brev, hvori foreningens synspunkter ud-dybes.

Det fremgår endvidere af protokollen, at fredningsnævnet udsatte sa-gen med henblik på at tage stilling til spørgsmålet om, hvorvidt det an-søgte er omfattet af fredningens undtagelsesbestemmelse for zone III om bygninger, der alene tjener landbrugserhvervet.

2.4.3 Den påklagede afgørelse

Fredningsnævnet for Sydsjælland, Møn Lolland og Falster har den 11. juli 2018 i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, meddelt afslag til det ansøgte.

Efter fredningsnævnets vurdering kan det ansøgte byggeri ikke anses alene at tjene landbruget på ejendommen, hvorfor byggeriet ikke kan opføres uden dispensation.

Fredningsnævnet har indledningsvist bemærket, at drift af en mink-farm ikke i sig selv kan anses for landbrug, således som dette begreb traditionelt forstås, og har i den forbindelse henvist til U 2012.2709 H om forståelsen af begrebet landbrug inden for et andet forvaltningsom-råde. Efter fredningsnævnets opfattelse støttes denne forståelse af be-grebet landbrug desuden af, at Overfredningsnævnet i forbindelse med behandlingen af sagen udtog to ejendomme, der blev anvendt til mink-farme, af fredningen.

Fredningsnævnet har imidlertid også henvist til, at det af administrativ praksis efter planloven følger, at minkfarme kan betragtes som anlæg til husdyr, der kan indgå som element i den erhvervsmæssige udnyttelse af en ejendom. Fredningsnævnet har hertil anført, at der ved vurderin-gen af, om et byggeri til en minkfarm er erhvervsmæssigt nødvendigt for landbrugsdriften på en ejendom efter denne praksis lægges vægt på forholdet mellem størrelsen af bygningerne til minkfarmen og ejendom-

mens jordtilliggende, og om der er sammenhæng mellem driften af minkfarmen og det egentlige landbrug på ejendommen.⁴

Efter fredningsnævnets opfattelse bør en tilsvarende vurdering foretages for så vidt angår undtagelsesbestemmelsen i fredningsbestemmelserne for zone III om "bygninger, der alene tjener landbrugs-, skovbrugs- og fiskerierhvervet". Der bør efter fredningsnævnets opfattelse endvidere lægges vægt på, at fredningens formål er at beskytte det særlige landskab mod byggeri, der ikke tjener landbruget.

Fredningsnævnet har i forhold til det aktuelle projekt anført, at sammenhængen mellem det ansøgte byggeri og det egentlige landbrug på ejendommen må antages at være beskeden, og at byggeriet som følge heraf ikke kan anses alene at tjene landbruget på ejendommen og derfor kun kan opføres med fredningsnævnets dispensation.

Fredningsnævnet har herefter fundet, at der ikke er grundlag for at meddele dispensation til det ansøgte projekt. Fredningsnævnet har i den forbindelse henvist til byggeriets karakter og størrelse, og til at det på baggrund af besigtigelsen og Næstved Kommunes miljøvurdering er nævnets opfattelse, at byggeriet vil have en vis negativ effekt på landskabet.

2.5 Klagens indhold

Klager har den 21. juli 2017 og med supplerende bemærkninger af 25. august 2017 navnlig anført, at det ansøgte byggeri er at betragte som "bygninger, der alene tjener landbrugserhvervet", og derved er omfattet af undtagelsesbestemmelsen i fredningsbestemmelserne for zone III.

Klager har om bestemmelsen for zone III anført, at denne er tydeligt lempeligere end de tilsvarende bestemmelser for zone I og zone II, der blandt andet fastsætter, at land- og skovbrugsrelateret byggeri i disse zoner skal godkendes af fredningsnævnet. Bestemmelsen for zone III indeholder derimod ikke krav om fredningsnævnets forudgående censur ved opførelse af byggeri til landbrugs-, skovbrugs-, og fiskerierhvervet. Efter klagers opfattelse må bestemmelserne for zone III fortolkes således, at bygninger, der kan anses for landbrugsbygninger, er umiddelbart tilladt i henhold til fredningen.

Klager har om det forhold, at Overfredningsnævnet i forbindelse med fredningssagen udtog to ejendomme, der blev anvendt til minkfarme,

⁴ Planlovens § 36, stk. 1, nr. 3, hvorefter der ikke kræves tilladelse efter § 35, stk. 1, til: "Byggeri, der er erhvervsmæssigt nødvendigt for den pågældende ejendoms drift som landbrugsejendom, landbrugsbedrift, bortset fra husdyranlæg, eller skovbrugsejendom eller for udøvelse af fiskerierhvervet, jf. dog stk. 2."

anført, at disse lå i henholdsvis zone I og zone II, hvor de ville have været underlagt fredningsnævnets godkendelse ved opførelse af byggeri mv. Da ejendommene var af begrænset størrelse og lå ved fredningens grænse, er det efter klagers opfattelse forståeligt, at Overfredningsnævnet valgte at udtage dem af fredningen for at fritage dem for krav om godkendelse

Klager har hertil bemærket, at det af fredningskendelsen også fremgår, at der for en ejendom beliggende tæt ved søen i zone II gælder en særbestemmelse om, at der på arealer, der er omfattet af den pågældende fredning, ikke må opføres minkfarme, men at der kan forventes dispensation til udvidelse af ejendommens eksisterende minkfarm på de arealer, der er omfattet af en tidligere fredningskendelse.⁵ Denne særbestemmelse må efter klagers opfattelse betyde, at de generelle bestemmelser for zone II ikke er til hinder for at opføre en minkfarm. Da der i zone II kun kan tillades nye bygninger til land- eller skovbrug, må det tillige betyde, at byggeri til minkfarme må anses for byggeri til landbrug i fredningens forstand.

Klager har endvidere anført, at Overfredningsnævnet i en sag om opførelse af et antal haller til hareproduktion i fredningens zone II i 1990 knyttede afgrænsningen af, hvad der forstås ved landbrugsdrift i fredningskendelsen til afgrænsningen heraf i landbrugsloven, således, at byggeri, der kan opføres uden tilladelse efter landbrugsloven, anses for nødvendige bygninger til landbrug i fredningens forstand.⁶

Klager har i forhold til landbrugsloven desuden bemærket, at pelsdyravl i medfør af denne lov er accepteret som en integreret del af en landbrugsejendoms drift.

I forhold til fredningsnævnets henvisning til U 2012.2709 H, har klager anført, at denne angår et andet forvaltningsområde, nemlig vurderingsloven, og derfor kun kan tillægges begrænset vægt.

Klager har herudover anført, at opførelse af minkhaller mv. i det ansøgte omfang anses for erhvervsmæssigt nødvendigt for den pågældende ejendoms drift som landbrugsejendom i relation til planlovens landzonebestemmelser.

I forhold til fredningsnævnets begrundelse for at meddele afslag på dispensation i henhold til § 50, stk. 1, har klager navnlig anført, at der i forhold til ejendommens jordtilliggende er tale om et forholdsvis begrænset byggeri, at byggeriet er lavt og vil blive placeret lavt i landskabet, samt at byggeriet vil blive afskærmet af beplantning. Det er desuden an-

⁵ Overfredningsnævnets kendelse af 20. april 1964 vedrørende fredning af områder ved Tystrup sø's sydvestlige og nordlige bred i Tystrup, Lynge og Broby sogne, se også afsnit 3.2.1.

⁶ Overfredningsnævnets j.nr. 1862/66-1/89.

ført, at ejendommen ligger nær fredningens vestlige grænse og uden kontakt til søen.

3. Miljø- og Fødevarerklagenævnets bemærkninger og afgørelse

I sagens behandling har Miljø- og Fødevarerklagenævnets medlemmer deltaget: Thomas Steensen (formand), landsdommerne Norman Cleaver og Henrik Twilhøj, samt de læge medlemmer Pelle Andersen-Harild, Jørgen Elikofer, Knud N. Mathiesen og Jens Vibjerg.

3.1 Miljø- og Fødevareklagenævnets prøvelse

Miljø- og Fødevareklagenævnet har i denne klagesag behandlet spørgsmålet om, hvorvidt opførelse af en minkfarm som ansøgt forudsætter dispensation fra fredningen i henhold til naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1. Som følge af nævnets vurdering af, at det ansøgte kan opføres uden dispensation fra fredningen, har nævnet ikke taget stilling til de i sagen anførte begrundelser for og imod en dispensation.

3.2 Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger

3.2.1 Fredningen og dens formål

Ejendommen er omfattet af Overfredningsnævnets kendelse af 6. september 1968 om fredning af arealer ved Tystrup-Bavelse søerne i Gunderslev, Fuglebjerg, Tystrup og Lyngesogne (Fuglebjerg og Lyngesogne Kommuner).

Fredningen er inddelt i tre zoner, hvor zone I har de mest restriktive bestemmelser og zone III de mindst restriktive.

For alle tre zoner gælder følgende bestemmelse:

”§ 1. Arealerne skal bevares i deres nuværende tilstand, således at ejendommenes karakter af landbrugs- og skovbrugsejendomme opretholdes.”

I fredningens zone II gælder herudover følgende bestemmelser om byggeri:

§ 6 Opførelse af og tilbygninger til samt ombygning af de til bestående land- eller skovbrug nødvendige bygninger må ikke påbegyndes forinden tegninger og planer for bygningen og dens placering er godkendt af fredningsnævnet. Det samme gælder ved tilbygning til og ombygning af eksisterende anden bebyggelse. Bygninger til nyoprettede landbrug og til aftægts- samt funktionærboliger for de ved land- eller skovbrugserhvervet beskæftigede personer må ikke opføres uden fredningsnævnets tilladelse, der kan nægtes, såfremt byggeriet ikke tjener rimelige landbrugsøkonomiske hensyn.

§ 8. Herudover må der ikke opføres nogen art af bygninger. Det er endvidere ikke tilladt at anbringe eller opsætte beboelsesvogne, beboelsesbåde, boder, skure eller andre indretninger, herunder master, tårne og benzinanlæg, dog at master til lokal el-forsyning kan tillades af fredningsnævnet.”

Den omhandlede ejendom er placeret i fredningens zone III, hvor der gælder følgende bestemmelse om byggeri:

§ 2. Bortset fra bygninger, der alene tjener landbrugs-, skovbrugs- og fiskerierhvervet samt lokal helårsbeboelse, er det ikke tilladt at opføre nogen art af bygninger eller på arealet at anbringe eller opsætte boder, skure, beboelsesvogne eller andre indretninger, herunder master og tårne. Master til lokal el-forsyning kan tillades af fredningsnævnet.”

Fredningen indeholder ikke en udtrykkelig formålsbestemmelse. Formålet med fredningen må derfor fastlægges under hensyn til fredningsbestemmelserne og det oplyste om baggrunden for fredningssagen.

Det fremgår af Overfredningsnævnets kendelse fra 1968, at der allerede i årene forud for rejsningen af fredningssagen, der resulterede i fredningen af arealer ved Tystrup-Bavelse søerne, fra flere forskellige aktørers side var taget initiativer, der skulle beskytte landskabet omkring søerne.

I 1960 vedtog Fredningsnævnet for Sorø amtsrådsreds en fredning af områder ved Tystrup Sø's sydvestlige og nordlige bred, der hovedsageligt omfattede den nære søbred.⁷ Ifølge fredningskendelsen betegnede Naturfredningsrådet i forbindelse med sagen området omkring søen som

”[...] et af Sjællands smukkeste og mest karakteristiske sølandskaber af stor landskabsæstetisk og tillige naturhistorisk værdi.”

Det fremgår endvidere, at det af Naturfredningsrådet

”[...] varmt blev anbefalet gennem en fredning at bevare det midtsjællandske naturområde i det væsentlige i dets nuværende tilstand.”

Det fremgår derudover af fredningsnævnets kendelse fra 1960, at Naturfredningsforeningen ved rejsning af sagen havde foreslået et langt større område fredet, men at fredningsnævnet foretog en væsentlig indskrænkning af arealet, blandt andet af hensyn til bekostningen for det offentlige.

Det kan af kendelsen desuden udledes, at der blandt de berørte lodsejere var stor modstand mod fredningen, navnlig fordi den indeholdt forbud mod afgravning og mod at bygge nye sommerhuse.

⁷ Fredningsnævnet for Sorø amtsrådsreds' kendelse af 28. juni 1960, citeret i Overfredningsnævnets kendelse af 20. april 1964 vedrørende fredning af områder ved Tystrup Sø's sydvestlige og nordlige bred i Tystrup, Lynge og Broby sogne, sagsnr. 1400/60.

Sagen blev indbragt for Overfredningsnævnet, der i 1964 stadfæstede fredningsnævnets kendelse. Med henvisning til, at sagen om den omhandlede og mere vidtrækkende fredning (1968-fredningen) allerede på dette tidspunkt var rejst overfor fredningsnævnet, besluttede Overfredningsnævnet ikke at foretage ændringer i den afgrænsning, som fredningsnævnet havde besluttet. Overfredningsnævnet foretog derimod en række ændringer i fredningsbestemmelserne, idet man ønskede at undgå senere uoverensstemmelser med de fredningsbestemmelser, der måtte blive følgen af sagen om den mere vidtrækkende fredning.

Af Overfredningsnævnets kendelse fra 1968 fremgår det, at der, efter fredningsnævnets afgørelse om fredningen af den nære søbred i juni

1960, for et område syd for landsbyen Vinstrup, trods sagens anke til Overfredningsnævnet, blev "truffet forberedelser til en total udstykning af dette område til flere hundrede sommerhuse".

Foranlediget af dette tog det daværende ministerium for kulturelle anliggender i 1961 spørgsmålet om planlægning for det samlede landskab op til overvejelse, og anmodede herefter fredningsplanudvalget for Sorø, Præstø og Maribo amter om at udarbejde en fredningsplan. Dette resulterede i en fredningsplanskitse for søområdet med tilgrænsende områder, herunder udløbere mod nord, vest og øst.

Ministeriet rejste herefter i 1962 sagen om den omhandlede fredning af arealer ved Tystrup-Bavelse søerne med krav om en supplerende fredning, der tog et langt videregående sigte end fredningen af den nære søbred omkring Tystrup Sø, der på dette tidspunkt endnu ikke var afgjort af Overfredningsnævnet.

Af ministeriets skrivelse til fredningsnævnet af 15. august 1962, der er refereret i Overfredningsnævnets kendelse fra 1968, fremgik blandt andet følgende om baggrunden for ministeriets rejsning af sagen:

"Dette landskabs æstetiske kvalitet, dets historiske baggrund og videnskabelige betydning bl.a. i geologisk, botanisk, zoologisk og arkæologisk kulturhistorisk henseende sammenholdt med de særlige rekreative muligheder, der her frembyder sig indenfor en rimelig afstand fra København og nær de forventede større bymæssige bebyggelser i Vestsjælland, gør overvejelser om en sikring selvfølgelig. Tanker herom har da også været næret af flere tidligere statsministre."

Fredningsnævnet afsagde den 12. maj 1966 kendelse i sagen. Af kendelsen, der er citeret i Overfredningsnævnets kendelse, fremgår det blandt andet, at fredningsnævnet tiltrådte, at

"[...] den landskabelige skønhed også i det område, der omhandles i denne sag, er stor og fredningsværdig, samt at der er trang til at sikre værdierne beståen for eftertiden ved en supplerende fredning, som begært, hvorefter en sådan findes at burde iværksættes."

Af fredningsnævnets kendelse fremgår desuden, at fredningsnævnet i forbindelse med afgrænsningen af fredningen overvejede at foretage en betydelig indskrænkning af området, i lighed med hvad fredningsnævnet havde gjort i den tidligere sag, men at sporene fra denne sag, hvor indskrænkningen førte til en "voldsom og heldig gennemført grundspekulation" efter nævnets opfattelse virkede skræmmende.

Af kendelsens afsnit om erstatning kan desuden udledes, at spørgsmålet om hvorvidt fredningen medførte indskrænkninger i muligheden for at opføre bebyggelse, herunder navnlig sommerhuse, i det fredede område fortsat spillede en vis rolle.

Overfredningsnævnet stadfæstede den 6. september 1968 fredningsnævnets kendelse med enkelte mindre ændringer af fredningens afgrænsning samt en række tilføjelser til fredningsbestemmelserne.

Ændringerne i afgrænsningen omfattede blandt, at to ejendomme, der på dette tidspunkt blev anvendt til minkfarme, blev udtaget af fredningen. Begge disse ejendomme ligger nord for Tystrup Sø i nærheden af landsbyen Suserup. Ejendommene lå i henhold til fredningsnævnets kendelse i fredningens zone I henholdsvis zone II, der begge indeholder bestemmelser, der regulerer opførelse mv. af land- og skovbrugsbygninger.

Tilføjelserne i fredningsbestemmelserne vedrørte hovedsageligt bestemmelserne for zone I og zone II. For zone III omfattede tilføjelserne alene bestemmelsen om master i § 2.

Det er på grundlag af ovenstående om baggrunden for fredningssagen Miljø- og Fødevarerklagenævnets vurdering, at hensigten med fredningen hovedsageligt har været at beskytte området mod bebyggelse, herunder navnlig udstykninger til sommerhuse.

Videre er Miljø- og Fødevarerklagenævnet af den opfattelse, at det derimod ikke har været hensigten med fredningen at hindre en almindelig udvikling af områdets land- og skovbrugsejendomme.

Miljø- og Fødevarerklagenævnets har ved vurderingen heraf desuden lagt vægt på, at det af fredningsbestemmelserne for alle tre zoner fremgår, at "[...] arealerne skal bevares i deres nuværende tilstand, således at ejendommenes karakter af landbrugs- og skovbrugsejendomme opretholdes".

3.2.2 Den aktuelle sag

Fredningsnævnet for Sydsjælland har i den aktuelle sag fundet, at den ansøgte minkfarm ikke er omfattet af undtagelsen i § 2 i fredningsbestemmelserne, der gælder for fredningens zone III, idet den ikke kan anses for alene at tjene landbruget på den pågældende ejendom.

Fredningsnævnet har i den forbindelse henvist til planlovens landzonebestemmelser om byggeri, der er erhvervsmæssigt nødvendigt for landbrugserhvervet, og har på baggrund af praksis i medfør af planloven vurderet, at sammenhængen mellem det ansøgte byggeri og det egentlige landbrug på ejendommen må antages at være beskeden.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet finder, at det ansøgte må betragtes som byggeri, der i fredningens forstand "alene tjener landbrugserhvervet", og derved er omfattet af undtagelsen i § 2 i fredningsbestemmelserne for fredningens zone III, hvorefter byggeriet kan opføres uden fredningsnævnets tilladelse.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet konstaterer, at det af bestemmelserne for zone III ikke fremgår, at der skal være tale om bygninger, der er nødvendige for de bestående land- eller skovbrug, som for fredningens

zone II, og at der derved i fredningen er differentieret mellem rækkevidden af bestemmelserne for de to zoner.

Efter Miljø- og Fødevareklagenævnets opfattelse må bestemmelsen i fredningens § 2, forstås i sammenhæng med de mere restriktive bestemmelser i fredningens zone I og zone II således, at bygninger, der opføres til brug for landbrugs-, skovbrugs- og fiskerierhvervet eller til lokal helårsbeboelse og ikke samtidig tjener andre formål, er undtaget fredningens generelle bebyggelsesforbud.

Det er indgået i Miljø- og Fødevareklagenævnets vurdering, at produktion af mink i det aktuelle omfang anses som erhvervsmæssigt husdyrbrug i henhold til anden lovgivning inden for landbrugsområdet.⁸

Denne opfattelse støttes efter Miljø- og Fødevareklagenævnets opfattelse tillige af Overfredningsnævnets afgørelse af 30. marts 1990 om opførelse af et antal haller til hareproduktion inden for fredningen, hvor Overfredningsnævnet med henvisning til landbrugsloven anså hareopdræt som led i den landbrugsmæssige udnyttelse af den pågældende ejendom.

Det af fredningsnævnet anførte om at to ejendomme, der blev anvendt til minkfarme, blev udtaget af fredningen i forbindelse med Overfredningsnævnets behandling af sagen, giver efter Miljø- og Fødevareklagenævnets opfattelse ikke med tilstrækkelig sikkerhed belæg for at antage, at Overfredningsnævnet på dette tidspunkt fandt, at drift af minkfarme ikke kunne betragtes som landbrug.

8 Jf. Lovbekendtgørelse nr. 1020 af 6. juli 2018 om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v., bekendtgørelse nr. 1021 af 6. juli 2018 om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug og bekendtgørelse nr. 844 af 23. juni 2017 om miljøregulering af visse aktiviteter.

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker herudover, at det ansøgte forudsætter godkendelse i henhold til husdyrbrugsloven, samt at Næstved Kommune i forbindelse med sagen har vurderet, at de ansøgte bygninger er nødvendige for den landbrugsmæssige drift, og dermed at betragte som landbrugsbygninger på linje med andre staldanlæg.

Det er på baggrund af ovenstående Miljø- og Fødevareklagenævnets vurdering, at det ansøgte byggeri er omfattet af undtagelsen i § 2 i fredningsbestemmelserne for fredningens zone III og følgelig kan opføres uden dispensation fra fredningen.

3.3 Gebyr

Som følge af afgørelsen tilbagebetales det indbetalte klagegebyr, jf. gebyrbekendtgørelsens § 2, stk. 2, nr. 1.

3.4 Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse

Miljø- og Fødevareklagenævnet ophæver Fredningsnævnet for Sydsjælland, Møn Lolland og Falsters afgørelse af 11. juli 2017 om afslag på etablering af en minkfarm på matr. nr. aa, beliggende E-vej 8, 4250 Fuglebjerg i Næstved Kommune.

Det indbetalte klagegebyr tilbagebetales.

Denne afgørelse gøres tilgængelig for førsteinstansen samt for klager og dennes repræsentant via Klageportalen. Afgørelsen sendes desuden til eventuelle andre parter i klagesagen.

Afgørelsen vil blive offentliggjort på www.mfkn.naevneneshus.dk. Personoplysninger vil blive anonymiseret.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet beklager den lange sagsbehandlings-tid.”

Af Overfredningsnævnets kendelse af 6. september 1968 om fredning af arealer ved Tystrup-Bavelse-søerne fremgår blandt andet:

” ...

Zone II:

- § 1. Arealerne skal bevares i deres nuværende tilstand, således at ejendommenes karakter af landbrugs- og skovbrugsejendomme oprettholdes.
- § 2. Ændringer i terrænet eller i terrænformerne, herunder grus- og lergravning, opfyldning og planering er ikke tilladt, ligesom arealerne ikke må anvendes til oplags- og losseplads. Retablering af grus- og mergelgrave er dog tilladt.
- § 3. Anlæg af veje er ikke tilladt uden tilladelse fra fredningsnævnet. Dette gælder dog ikke markveje anlagt som led i landbrugsdrift.
- § 4. Nåletræsbeplantninger må ikke anlægges.
- § 5. Stengærder må ikke forandres eller fjernes uden fredningsnævnets samtykke.
- § 6. Opførelse af og tilbygninger til samt ombygning af de til bestående land- eller skovbrug nødvendige bygninger må ikke påbegyndes, forinden tegninger og planer for bygningen og dens placering er godkendt af fredningsnævnet. Det samme gælder ved tilbygning til og ombygning af eksisterende anden bebyggelse. Bygninger til nyoprettede landbrug og til aftægts- samt funktionærboliger for de ved land- eller skovbrugserhvervet beskæftigede personer må ikke opføres uden fredningsnævnets tilladelse, der kan nægtes, såfremt byggeriet ikke tjener rimelige landbrugsøkonomiske hensyn.
- § 7. Endvidere er det på de ved Tystrup og Vinstrup særligt angivne arealer – benævnt som zone II tilladt at opføre bygninger til lokal helårsbrug efter forud af nævnet indhentet godkendelse af byggeriets udseende og placering.
- § 8. Herudover må der ikke opføres nogen art af bygninger. Det er endvidere ikke tilladt at anbringe eller opsætte beboelsesvogne, beboelsesbåde, boder, skure eller andre indretninger, herunder master, tårne og benzinanlæg, dog at master til lokal el-forsyning kan tillades af fredningsnævnet.
- § 9. Etablering af teltlejre, camping- og parkeringspladser uden for are-

aler, som er godkendt dertil af fredningenævnet, må ikke finde sted.

§ 10 Naturlige vandløb må uden fredningsnævnets tilladelse ikke opstemmes eller rørlægges. Om påtænkte foranstaltninger, der kan medføre væsentlige ændringer i vandstanden i Tystrup—Bavelse sø, skal meddelelse forud gives til fredningsnævnet.

(Nævnskendelsens § 9 om forbud mod udstykning og meddelelse af vejrettigheder udgår.)

§ 11 For de ejendommers vedkommende, der grænser op til Tystrup-Bavelse sø, gælder endvidere følgende bestemmelser:

- a. Søbreddens forløb må ikke ændres.
- b. Rørskoven langs søen må ikke besejles af andre end søsejere og lejere af jagt- og fiskerirettigheder. Skæring af tagrør må kun finde sted i tiden 1. november til 1. april.

Zone III:

§ 1. Arealerne skal bevares i deres nuværende tilstand, således at ejendommenes karakter af landbrugs- og skovbrugsejendomme opretholdes.

§ 2. Bortset fra bygninger, der alene tjener landbrugs-, skovbrugs- og fiskerierhvervet samt lokal helårsbeboelse, er det ikke tilladt at opføre nogen art af bygninger eller på arealet at anbringe eller opsætte boder, skure, beboelsesvogne eller andre indretninger, herunder master og tårne. Master til lokal e1-forsyning kan tillades af fredningsnævnet.

Forklaringer

Der er afgivet forklaring af B, D og C.

D har forklaret, at hun bor med sin ægtefælle i det hus, der på kortbilaget, materialesamlingen s. 156, er angivet som nr. 12. Hendes farmor og farfar boede i huset tidligere. Hendes far blev født i huset i 1929. Hendes farmor og farfar fraflyttede huset i 1980, og hun flyttede ind med sin familie ½ time efter. Hun har boet der i 40 år og kender området godt. Det er et dejligt, naturskønt område med et rigt dyreliv. Der er mange turister, der kører forbi langs margueritruen. Det betyder alt for dem at bo med naturen, lydene, lugtene og dyrelivet. Det betyder noget for dem, at området er fredet, og at de har vidst, at ting ikke ville ændre sig. Hvis der kommer en stor minkfarm 300 meter fra deres spisebord, vil de få store gener i form af lugte og lyde. Minkene vil tage deres husdyr, og de vil få taget deres udsigt. I fredningsområdet må der heller ikke opføres tårne og master. Det vil tage udsigt mod den kirke, som hun er gift i, og som hendes far er begravet fra. En minkfarm i området vil få stor betydning og vil også medføre en stor værdiforringelse af deres ejendom ved salg. Hun er

fra 1957, og pensionsalderen nærmer sig. Hendes retsfølelse bliver påvirket, når hun hører, at hun ikke skulle have nogen retlig interesse i denne sag. Der har ikke været dyr på den pågældende ejendom i 25 år. Fredningsbestemmelserne skal følges, da de ellers er ligegyldige. Hun kom meget på ejendommen som barn, og hendes farmor og farfar fik råd til centralvarme og bad, da de fik fredningspengene. De var parter i fredningssagen. På grund af fredningen har de selv levet med de restriktioner og begrænsninger i anvendelsen af ejendommen, der følger af fredningen.

B har forklaret, at hun bor i E-vej nr. 2, hvor hun har boet i 33 år. Det var et bevidst valg at flytte på landet. De flyttede ud i et åbent kulturlandskab, som fredningen vil bevare. De var opmærksomme på, at området var fredet, da de købte ejendommen. En minkfarm vil indebære en væsentlig landskabsmæssig ændring. Der er forbud mod skovrejsning. Men et læhegn om minkfarmen vil blive en facade som en skov, og det er ikke det åbne landskab, som er tænkt med fredningen. Der ligger en anden minkfarm under den røde pil på kortbilaget, materialesamlingen side 156. Minkfarm ødelægger dyrelivet i området, hvilket de ikke er interesseret i. Der forsøges forskellige ting for at bevare og styrke landskabet – for eksempel har kommunen genoprettet vandløb på vidnets ejendom. Så ser de det modsatte ske, hvis man etablerer en minkfarm i området. Hun forstår ikke, at hun ikke skulle have retlig interesse. En minkfarm medfører store gener for de nære naboer, og hvem skal være talerør, hvis de ikke får mulighed for at blive hørt? Det kan ikke være sådan, at det kun er myndigheder, landbrugsparter og industrien, der bliver hørt. Da hun købte sin ejendom, var der en servitut om, at ejendommen lå i zone III. Hun kunne se, at hun ikke ville kunne få lov at ændre noget voldsomt. Det er mærkeligt, hvis fredningen kan tilsidesættes.

C har forklaret, at han bor på adressen E-vej nr. 9.

Fra deres stuehus til den foreslåede nybygning til minkfarmen er der ca. 450 meter. Der er nok 250 meter til skel. Han har ejet ejendommen siden 1993. Familien var udstationeret fra 2000 til 2019, hvor de flyttede ind på ejendommen. De bor i zone III under fredningen. De bor på et af Danmarks smukkeste steder. Det var derfor, de flyttede derud i 1993. Der er masser af natur. Han kommer fra Silkeborg og er opvokset på Frederiksberg. De skulle finde noget på landet i 1993, og de bryder sig ikke om naboer. Det største problem ved en kommende minkfarm vil være fluer. De har brugt ejendommen som sommerhus de sidste 20 år, og de sidste 8 år har de ikke haft fokus på at sprøjte mod fluer. De har nogle gange været nødt til at forlade ejendommen på grund af fluer. De er bange for, at en minkfarm på naboejendommen voldsomt vil øge flueproblemet og desuden medføre lugtgener og transportproblemer på vejen. Selve fredningen har betydning for vidnet. Han har selv ad flere gange prøvet at få tilladelse til at udvide et skur, men han fik afslag af Næstved Kommune, hvilket han har accepteret. Det vil krænke hans retsfølelse, hvis man på naboejendommen får lov

til at lave industribyggeri i det ansøgte omfang. De har talt om træer, men han er ikke påvirket af det på den anden side af vejen. Men minkfarmen vil blive placeret lige i en korridor, og man har lige brugt penge på at føre ting tilbage til det, de var. De har indimellem oplevet løse mink. I 1998/99 skulle hans små døtre fordre kaniner, og der sad en mink i det ene hjørne af indhegningen, mens der lå kaniner aflivet uden hoved.

Parternes synspunkter

Sagsøgerne har i deres påstandsdokument anført følgende:

”...

Til støtte for den nedlagte påstand gøres følgende hovedanbringender gældende:

Fsva. søgsmålskompetencen

Det bestrides, at sagsøgerne ikke har den nødvendige konkrete og aktuelle retlige interesse i sagen.

Sagsøgerne er alle naboer til ejendommen, matr.nr. aa, beliggende E-vej 8, 4250 Fuglebjerg, og de vil således blive direkte berørt af en afgørelse i sagen.

Naboer er søgsmålsberettigede, når de berøres konkret, individuelt og væsentligt. Dette til trods for, at naturbeskyttelsesloven ikke varetager nabohensyn.

Nærværende sagsanlæg omfatter materielt retten til at opføre en minkfarm i det fredede område og i zone III. Hvis den af Miljø- og Fødevarerklagenævnets afgørelse erklæres ugyldig, og det således ikke vil være muligt at opføre minkfarmen, vil det være ensbetydende med, at alle de påberåbte gener, som sagsøgerne gør gældende, ikke vil opstå. Derfor vil en for sagsøgerne positiv afgørelse i denne sag få en helt afgørende og direkte konsekvens for dem.

Sagsøgerne har følgende indsigelser i forhold til den påtænkte opførelse af minkfarmen:

- Farmen er ikke i tråd med den overordnede plan for området.
- Farmen vil blive placeret lige op af allerede etablerede trampestier.
- Farmen er ikke nødvendig for opretholdelse af driften på ejendommen – denne har i hvert fald i 20 år været drevet uden husdyr.
- Der har aldrig tidligere været drevet minkfarm fra ejendommen.
- Der vil blive problemer med fosforudledningen, hvilket vil få konsekvenser for området, herunder søen.
- Der er en betydelig forøget risiko for MRSA – som følge af et kraftigt forøget antibiotikaforbrug i området.

- Der vil komme betydelige gener, i form af udbredelse af lopper og fluer.
- Der vil opstå betydelige luftgener, som følge af udlægning af foder samt afføring fra dyrene.
- Konkret vil et omfattende projekt, med bevarelse af løvfrøen blive truet, fordi minkfarmen vil blive placeret i den korridor, hvor frøerne skal færdes.
- Udsigten for naboerne vil blive spoleret, og landskabet vil i det hele taget blive ændret, i forhold til det eksisterende landskab.

I forhold til søgsmålsberettigelse, er det således ikke alene spørgsmålet om landskabets karakter, der vil ændre sig væsentligt, men også en lang række gener der vil opstå, hvis der gives tilladelse til opførelse af minkfarmen.

Sagen er anlagt med henvisning til Naturbeskyttelseslovens § 88. Denne bestemmelse er ikke udtømmende for, hvem der er søgsmålsberettiget. Det forhold, at sagsøgerne ikke er klageberettigede efter lovens § 86, kan ikke medføre, at de ikke er søgsmålsberettigede efter § 88.

Sagsøgerne må, på baggrund af ovenstående, anses som havende en konkret og aktuel retlig interesse i, at afgørelsen kendes ugyldig, og der er således ikke grundlag for at afvise sagen.

Fsva. den materielle prøvelse

Miljø- og Fødevarerklagenævnets afgørelse af 8. marts 2019 er i strid med fredningsbestemmelserne, idet en minkfarm ikke kan anses som værende landbrug, og byggeriet er derfor ikke omfattet af undtagelsen i fredningsbestemmelserne for fredningens zone III.

En minkfarm er ikke en landbrugsejendom og har intet med landbrugsdrift at gøre. Det er industriproduktion med dyr. Man anvender ikke en landbrugsejendom til drift af en minkfarm, idet man hverken benytter de afgrøder, man kan dyrke, til foder eller på anden vis, eller benytter arealerne til at holde dyrene på.

Ejendommens jorder er forpagtet ud, og ejendommen har i de sidste 20 år været drevet uden husdyr. Ejendommen drives således ikke som landbrug.

Det ansøgte har derfor ikke den nødvendige sammenhæng med landbrugserhvervet på den pågældende ejendom og kan derfor ikke anses som landbrugserhverv.

Det gøres gældende, at et projekt som det ønskede, langt overskrider, hvad man kan betragte som en sædvanlig landbrugsejendom, både på grund af a) størrelsen på i alt 1 ha, men også b) antallet af bygninger med tilbehør.

Før det første gøres det gældende, at nyopførelse af 10 minkhaller på hver 4,6

m x 80 m, en lukket fortank på 45 kvm, en gyllebeholder på 1.050 m³ med en højde på 5,5 m, og et overdækket møddingshus med en højde på 6 m, ikke er nødvendig for at drive denne landbrugsejendom.

Dernæst vil inddragelse af et areal på i hvert fald 5000 kvm ikke bevare arealerne i deres nuværende tilstand, således at karakteren af landbrugsejendom opretholdes.

Det fremgår af fredningsbestemmelserne vedr. zone III, at der ikke må opsættes boder, skure, beboelsesvogne eller andre indregninger, herunder master og tårne.

En fodersilo, der indgår i det ansøgte projekt, må betegnes som et "tårn". Fredningens formål var at forhindre sommerhusbyggeri, men fredningen blev også gennemført med henblik på at bevare stedets særlige karakteristika, og herunder præg af landbrugsområdet.

Det er nævnt i fredningsbestemmelserne, at der ved driften af mark- og skovområderne skal tages hensyn til bevarelsen af de landskabelige og naturvidenskabelige værdier.

Fredningsnævnet gav i 1982 dispensation til, at en af de to allerede etablerede minkfarme kunne få lov til at udvide med opførelse af en enkelt hal. Denne dispensation blev givet, men det blev samtidig tilføjet, *"at det bør af en eventuel tilladelse fremgå, at senere udvidelser ikke vil blive godkendt"*. Det skal bemærkes, at de to minkfarme blev etableret, før man påbegyndte fredningen.

Man har i vurderingsmæssig sammenhæng ikke anset minkfarme for at være landbrugsejendomme i mange år. Selvom dette vedrører et andet forvaltningsområde, er fortolkningen af begrebet landbrug i høj grad relevant for nærværende sag. Forståelsen af, hvad der defineres som "landbrug", er den samme, uanset hvilke love, der anvendes.

Hareopdræt og ræveopdræt er nu forbudt i Danmark, og der er således meget, der tyder på, at forskellige former for dyreopdræt forbydes, således at begrebet landbrugsproduktion indskrænkes til at omfatte traditionelle dyrearter og ikke udvides til flere dyrearter."

Miljø- og Fødevareklagenævnet har i sit påstandsdokument anført følgende:

"...

Til støtte for afvisningspåstanden gør Miljø- og Fødevareklagenævnet gældende, at sagsøgerne som omboende ikke er søgsmålsberettigede i denne sag, der angår etablering af en minkfarm på ejendommen E-vej 8, 4250 Fuglebjerg.

I naturbeskyttelsesloven er kredsen af klageberettigede afgrænset til at omfatte adressaten, ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører, en berørt nationalparkfond, lokale foreninger og organisationer med væsentlig interesse i afgørelsen og landsdækkende foreninger og organisationer med natur og miljø som hovedformål eller med væsentlige rekreative interesser som formål, jf. § 86, stk. 1.

Dette gælder også i forhold til afgørelser truffet efter naturbeskyttelseslovens § 50. Naboer/omboende er altså ikke klageberettigede i forhold til naturbeskyttelsesloven og dermed ikke i afgørelser om dispensation fra fredninger, jf. bl.a. MAD 2012.3295NMK og MAD 2016.220NMK. Sagsøgerne var derfor ikke klageberettigede i forhold til Fredningsnævnets afgørelse i sagen. Sagsøgerne var heller ikke parter i klagesagen ved Miljø- og Fødevarerklagenævnet.

Formålet med naturbeskyttelsesloven og med fredninger efter loven er ikke varetagelse af nabointeresser.

Udgangspunktet ved afgørelser efter loven er derfor, at naboer ikke er søgsmålsberettigede. I denne sag må det anses for udokumenteret, at sagsøgerne alene som omboende har konkret og væsentlig interesse i spørgsmålet om, hvorvidt det ansøgte er tilladt i medfør af fredningsbestemmelserne. Spørgsmålet om fortolkningen af fredningsbestemmelserne berører ikke sagsøgernes ejendomme direkte og konkret, og det forhold, at sagsøgerne bor i nærheden af E-vej 8, 4240

Fuglebjerg, betyder ikke i sig selv, at sagsøgerne har konkret og væsentlig interesse i at få prøvet nævnets afgørelse. Sagsøgernes interesse i en efterprøvelse af afgørelsen kan ikke antages at adskille sig væsentligt fra den interesse, som andre borgere kan have i fredningsbestemmelserne.

Foruden naturbeskyttelseslovens afgrænsning af klageberettigede findes de almindelige betingelser for søgsmålsret. De almindelige betingelser for søgsmålsret foreskriver, at sagsøgerne skal have konkret, individuel og væsentlig interesse i sagen. Efter Miljø- og Fødevarerklagenævnets opfattelse indebærer afgrænsningen af klageberettigede, at omboende – og dermed sagsøgerne – som udgangspunkt ikke har konkret, individuel og væsentlig interesse i sagen, om etablering af minkfarm er i strid med fredningen.

De indsigelser, sagsøgerne gør gældende under sagen, er enten indsigelser, som ikke viser, at sagsøgerne har konkret, individuel og væsentlig interesse i at få prøvet afgørelsen, eller indsigelser, som relaterer sig til miljøgodkendelsen af minkfarmen efter reglerne i husdyrgodkendelsesloven.

Det kan i den forbindelse oplyses, at Næstved Kommune den 11. juli 2019 meddelte miljøgodkendelse til minkfarmen. Afgørelsen om miljøgodkendelsen blev bl.a. af sagsøgerne påklaget til Miljø- og Fødevarerklagenævnet, som den 27. august 2020 (bilag 1) traf afgørelse om at ophæve og hjemvise sagen om miljøgodkendelse til etablering af minkproduktion til Næstved Kommune. Det bemærkes i den forbindelse, at nabointeresser er beskyttet efter husdyrgodkendelsesloven, og at dette ikke er tilfældet efter naturbeskyttelsesloven.

På den baggrund bestrider Miljø- og Fødevareklagenævnet, at sagsøgerne har den fornødne retlige interesse i sagen.

2.2 Frifindelsespåstanden

Til støtte for påstanden om frifindelse gøres det overordnet gældende, at Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 8. marts 2019 er lovlig og gyldig. Miljø- og Fødevareklagenævnet har med rette ophævet Fredningsnævnets afgørelse, idet nævnet har vurderet, at etablering af minkfarmen kan ske uden dispensation fra fredningen.

Nævnets afgørelse er ikke truffet på et mangelfuldt eller fejlagtigt grundlag, og den er ikke behæftet med mangler, som medfører, at afgørelsen er ugyldig.

2.2.1 Fredningen forbyder ikke landbrugsbyggeri i zone III

Miljø- og Fødevareklagenævnet har for det første vurderet, at minkfarmen må betragtes som byggeri, der i fredningens forstand "alene tjener landbrugserhvervet", og at byggeriet derfor er omfattet af undtagelsen i fredningsbestemmelsernes § 2 for fredningens zone III. Derfor kan det ansøgte opføres uden Fredningsnævnets tilladelse.

Nævnet har for det andet vurderet, at formålet med fredningen hovedsageligt har været at beskytte området mod bebyggelse, herunder navnlig udstykning til sommerhuse, og at det derimod ikke har været hensigten med fredningen at hindre almindelig udvikling af områdets landbrugs- og skovbrugsejendomme. Produktion af mink i det ansøgte omfang må anses som erhvervsmæssigt husdyrbrug i henhold til lovgivning på landbrugsområdet.

For alle tre zoner i fredningen fremgår det, at "*Arealerne skal bevares i deres nuværende tilstand, således at ejendommens karakter af landbrugs- og skovbrugsejendomme opretholdes [...]*" (bilag C, side 46-49).

Det fremgår ikke af bestemmelserne, for så vidt angår fredningens zone III, at der skal være tale om bygninger, der er nødvendige for det bestående land- eller skovbrug, som det fremgår for fredningens zone II.

Sagsøgerne gør i replikken (side 4) gældende, at det, henset til hvordan begrænsningerne i zone III er udformet, aldrig har været hensigten, at der skulle tillades opførelse af bygninger, der afveg fra traditionelle landbrugsbygninger.

Dette bestrides. Der fremgår, for så vidt angår zone III, ikke begrænsninger for, hvilke landbrugsbygninger, der kan tillades, eller hvordan sådanne landbrugsbygninger skal se ud. En sådan kompetence til at censurere byggeprojekter fremgår derimod af de mere restriktive bestemmelser for zone I-II, hvorefter Fredningsnævnet skal godkende tegningerne (bilag C, side 8 og 10).

Miljø- og Fødevareklagenævnet var ved sagens behandling opmærksom på, at Overfredningsnævnet ved stadfæstelsen i 1968 af Fred-

ningsnævnets fredningskendelse udtog to ejendomme af fredningsområdet, der dengang blev anvendt til minkfarme (bilag C, side 46). Miljø- og Fødevareklagenævnet fastholder, at den ændrede afgrænsning af fredningens område, ikke giver grundlag for at antage, at Overfredningsnævnet ikke anså drift af minkfarme som landbrug, der i zone III kan etableres uden dispensation (bilag A, side 11).

2.2.2 Praksis for fredningen

I stævningen (side 2) bemærker sagsøgerne om Fredningsnævnets afgørelse af 25. august 1982 (bilag D), at Fredningsnævnet, ved afgivelse af dispensation til at én af de to allerede etablerede minkfarme kunne få lov til at udvide med opførelse af en enkelt hal, bemærkede, at senere udvidelser ikke ville blive godkendt.

Det skal hertil for det første bemærkes, at der dengang var tale om et projekt, som efter Miljø- og Fødevareklagenævnets opfattelse ikke var dispensationskrævende. Endvidere blev Fredningsnævnets afgørelse (bilag D) ikke forelagt Overfredningsnævnet, hvorfor kendelsen ikke er bindende for Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Derudover støttes Miljø- og Fødevareklagenævnets opfattelse af Overfredningsnævnets afgørelse af 30. marts 1990 (bilag E) om opførelse af et antal haller til hareproduktion inden for fredningen zone II, hvor Overfredningsnævnet med henvisning til landbrugsloven anså hareopdræt som led i den landbrugsmæssige udnyttelse af den pågældende ejendom.

Sagsøger har i relation til Overfredningsnævnets afgørelse af 30. marts 1990 gjort gældende, at både hare- og ræveopdræt er forbudt i Danmark, og at afgørelsen dermed ikke længere har nogen præjudikatsværdi.

Det bemærkes hertil, at opdræt af mink på tidspunktet for samtlige afgørelser var fuldt lovligt i Danmark og i øvrigt ansås¹ som erhvervs-mæssigt husdyrbrug i henhold til husdyrbrugloven. Der er i øvrigt ikke tale om nogen ny dyreart i Danmark eller inden for fredningsområdet.

2.2.3 Praksis på andre forvaltningsområder

Sagsøgerne henviser i stævningen (side 3) til Højesterets dom i UfR 2012.2709. Højesteret fandt i dommen, at drift af en minkfarm ikke kunne falde ind under begrebet landbrug i vurderingslovens § 33, stk. 1's, forstand. Højesteret lagde vægt på, at det i vurderingsmæssig sammenhæng var blevet foreskrevet, at minkfarme ikke kunne anses for landbrug.

Miljø- og Fødevareklagenævnet gør gældende, at dommen ikke kan tillægges betydning for den konkrete sag, idet der er tale om et andet forvaltningsområde.

Sagsøgerne har i replikken (side 5) anført, at det i dommen var afgørende, at ejendommen ikke blev drevet landbrugsmæssigt, fordi jorden var bortforpagtet. Miljø- og Fødevarerklagenævnet er ikke enig i denne læsning af dommen. Højesteret lagde vægt på, at praksis på ejendomsvurderingsområdet var, at minkavl ikke udgjorde landbrugsdrift i skattemæssig forstand.

Det bemærkes, at lovgiver med ejendomsvurderingsloven af 2017, jf. lov nr. 653 af 8. juni 2017, har gjort op med praksis om, at minkavl ikke udgør landbrugsdrift på ejendomsvurderingsområdet. Følgende fremgår af forarbejderne² om kategoriseringen af landbrugsejendomme:

”Grundlæggende skal der foregå egentlig landbrugsdrift på ejendommen, for at der kan være tale om landbrug i vurderingslovens forstand. Der skal således f.eks. være tale om jord i omdrift og/eller erhvervsmæssig husdyrproduktion. Til landbrugsmæssig produktion hører også produktion i gartnerier, planteskoler og frugtplantager.

1 Det bemærkes, at der i december 2020 er vedtaget et midlertidigt forbud mod minkavl frem til 31. december 2021.

2 Jf. bemærkningerne til § 3 i forslag til ejendomsvurderingsloven (L 211).

Det er hensigten at udvide landbrugskategorien i forhold til hidtil sådan, at ejendomme, som i væsentligt omfang har erhvervsmæssig husdyrproduktion, fremover anses for landbrugsejendomme. Efter gældende praksis er ejendomme med mink-, kyllinge- og ægproduktion i et vist omfang blevet anset for andet erhverv end landbrug, uanset om der til ejendommen hører et jordtilliggende, der drives landbrugsmæssigt. Hensigten er, at al erhvervsmæssig husdyrproduktion skal ligestilles.

Ved erhvervsmæssig husdyrproduktion skal forstås erhvervsmæssig produktion af de dyrearter, som i landbrugslovgivningen betegnes som husdyr, dvs. kvæg, svin, fjerkræ, får, geder, heste, kron dyr, strudse, mink, ræve m.v. Opdræt af kæledyr som f.eks. hunde er ikke omfattet.”
(mine understregninger)

Det må på den baggrund antages, at lovgiver har gjort op med både skattemyndighedernes og Højesterets fortolkning af begrebet landbrug på skatteforvaltningsområdet, og dommen fra 2012 kan også på denne baggrund ikke tillægges nogen betydning.”

Parterne har under hovedforhandlingen nærmere redegjort for deres opfattelse af sagen.

Rettens begrundelse og resultat

Ad søgsmålskompetence:

De tre sagsøgere var ikke klageberettigede efter naturbeskyttelseslovens § 86 i forhold til Fredningsnævnets afgørelse i sagen.

Det beror på en selvstændig prøvelse, om ikke-klageberettigede personer har en sådan væsentlig, individuel og konkret interesse i det spørgsmål, som Miljø – og Fødevareklagenævnet har taget stilling til, at en prøvelse ved domstolene af afgørelsen kan finde sted, jf. naturbeskyttelseslovens § 88.

Sagsøgerne er alle umiddelbare naboer til ejendommen beliggende E-vej 8 i Fuglebjerg, hvor der er ansøgt om opførelse af 10 minkhaller på hver 4,6 meter x 80 meter, en fortank, en gyllebeholder på 1.050 kubikmeter og et overdækket møddinghus.

I den foreliggende sag må det lægges til grund, at et sådant projekt direkte og konkret vil berøre sagsøgernes ejendomme, og deres interesse i en efterprøvelse af afgørelsen adskiller sig således fra den interesse, andre borgere kan have i overholdelse af fredningsbestemmelserne.

Det kan ikke føre til et andet resultat, at Miljø- og Fødevareklagenævnet den 27. august 2020 ophævede Næstved Kommunes afgørelse om miljøgodkendelse til etablering af minkproduktionen og hjemviste sagen til fornyet behandling i kommunen.

Sagsøgtets afvisningspåstand tages herefter ikke til følge.

Ad sagens materielle spørgsmål:

Overfredningsnævnets fredningskendelse af 6. september 1968 inddelte de fredede arealer i tre zoner, I, II, og III, og fredningsbestemmelserne er mest restriktive for zone I og mindst restriktive for zone III.

Fredningen indeholder ikke en egentlig formålsbestemmelse, men det er for alle 3 zoner bestemt, at arealerne skal bevares i deres nuværende tilstand, således at ejendommenes karakter af landbrugs- og skovbrugsejendomme opretholdes.

I modsætning til hvad der gælder i zone II, er umiddelbart tilladt byggeri i zone III ikke begrænset til nødvendigt byggeri til bestående land- og skovbrug. Det følger af fredningsbestemmelsen om byggeri i zone III, der ikke sonderer mellem byggeri til bestående og nyoprettede landbrug, at byggeri, der alene tjener landbrugs-, skovbrugs- og fiskerierhvervet samt lokal helårsbeboelse, kan opføres uden dispensation.

Spørgsmålet er herefter, om opførelse af minkhaller kan anses for alene at tjene landbrugserhvervet, og herved om drift af en minkfarm kan anses for at falde ind under begrebet landbrug i fredningens forstand.

Miljø – og Fødevareklagenævnet har anført, at den omstændighed, at to ejendomme, der blev anvendt til minkfarme, blev udtaget af fredningen, ikke med

tilstrækkelig sikkerhed giver belæg for at antage, at Overfredningsnævnet på dette tidspunkt fandt, at minkfarme ikke kunne betragtes som landbrug.

Hertil kommer imidlertid, at Overfredningsnævnet fastsatte særbestemmelser for enkelte ejendomme med eksisterende minkfarme, der forblev under fredningen. Vedrørende lb. nr. bb, beliggende i zone II blev det bestemt, at det ikke skulle være tilladt at opføre minkfarme på de af fredningen omfattede arealer, hvorimod dispensation til udvidelse af den eksisterende minkfarm beliggende på arealer, der var omfattet af en tidligere fredningsbestemmelse ville kunne forventes. Ejendommen lb. nr. cc, beliggende i zone 1, blev fredet som begæret med ret til udvidelse af minkfarm, jf. tilladelse af 31. marts 1966. Der er ikke i fredningen gjort særlige bemærkninger vedrørende eksisterende minkfarm på ejendommen lb. nr. dd, beliggende i zone III, men det bemærkes, at fredningsnævnet ved afgørelse af 25. august 1982 har fundet, at en udvidelse af minkfarmen med en minkhal krævede nævnets tilladelse.

Disse særbestemmelser må forstås således, at der i særlige tilfælde, hvor der eksempelvis forelå forudgående tilladelse eller eksisterende produktion, blev sikret lodsejerne nogle særskilte rettigheder, som ikke fulgte af de generelle fredningsbestemmelser for de enkelte zoner. Dette gælder således også en indvindingsret på ejendommen lb. nr. ee til grus og sten i henhold til et tidligere meddelt tilsagn fra Kulturministeriet, hvilket er en fravigelse af indvindingsforbuddet i de generelle fredningsbestemmelser for den pågældende zone.

På den baggrund og sammenholdt med en traditionel forståelse af begrebet landbrug, jf. Højesterets afgørelse i UfR 2012.2709 H, finder retten, at opførelsen af haller til en minkfarm ikke kan antages at have været blandt det byggeri, som på fredningstidspunktet var tiltænkt at kunne opføres i zone III uden dispensation, og at drift af minkfarmen ikke kan anses for at falde ind under begrebet landbrug i fredningens forstand. Herefter finder retten, at det ansøgte byggeri ikke kan anses alene at tjene landbrugserhvervet, hvorfor det kun kan opføres med fredningsnævnets dispensation.

Det kan ikke føre til et andet resultat, at Næstved Kommune i forbindelse med ansøgningen om godkendelse til minkfarmen i henhold til husdyrbrugsloven har vurderet, at bygningerne er erhvervsmæssige nødvendige for landbrugets drift. Det samme gælder det anførte om, at den ansøgte minkproduktion anses som erhvervsmæssigt husdyrbrug i henhold til anden lovgivning inden for landbrugsområdet. Det bemærkes herved også, at det følger af landbrugslovens § 6, stk. 1, nr. 3, at landbrugspigten kan ophæves på en hel landbrugsejendom, hvis arealet inden 5 år agtes anvendt til husdyrproduktion i bestående driftsbygninger eller til opførelse af nye bygninger til husdyrproduktion og der foreligger tilladelse fra kommunen efter planloven og miljøreglerne.

Herefter gives sagsøger medhold i sin anerkendelsespåstand.

Sagsomkostningerne er efter sagens værdi, forløb og udfald fastsat til dækning af advokatudgift med 24.000 kr., af retsafgift med 500 kr., i alt 24.500 kr.

A, D, B og C er ikke momsregistreret.

THI KENDES FOR RET:

Sagsøger frifindes i forhold til sagsøgtes påstand om afvisning.

Sagsøgte tilpligtes at anerkende, at Nævnets afgørelse af 8. marts 2019 i sagsnr. 18-05657, er ugyldig og således at Fredningsnævnet for Sydsjælland, Møn, Lolland og Falsters afgørelse af 11. juli 2017 om afslag på etablering af minkfarm på matr.nr. aa, beliggende E-vej 8, 4250 Fuglebjerg, er gyldig.

Miljø- og Fødevareklagenævnet skal til A, D, B og C betale sagsomkostninger med 6125 kr. til hver.

Beløbene skal betales inden 14 dage.

Sagsomkostningerne forrentes efter rentelovens § 8 a.

ØSTRE LANDSRET
DOM
afsagt den 23. august 2023

Sag BS-26649/2021
(22. afdeling)

Miljø- og Fødevareklagenævnet
(advokat Kim Christian Højmark)

mod

A,

C,

B

og

D

(alle ved advokat Martin Falk Rømer)

Retten i Næstved har den 14. juni 2021 afsagt dom i 1. instans (sag BS-43656/2019).

Landsdommerne Alex Puggaard, Anne Birgitte Fisker og Emil Folker (kst.) har deltaget i ankesagens afgørelse.

Påstande

Appellanten, Miljø- og Fødevareklagenævnet, har gentaget sine påstande for byretten om afvisning, subsidiært frifindelse.

De indstævnte, A, C, B og D, har påstået dommen stadfæstet.

Supplerende sagsfremstilling

Af Overfredningsnævnets kendelse af 6. september 1968 fremgår tillige:

”Vedrørende enkelte ejendomme er besluttet følgende:

...

Lb. nr. bb – matr. nr. aa, tilhørende F: Det skal på de af nærværende fredning omfattede arealer ikke være tilladt at opføre minkfarme, hvorimod dispensation til udvidelse af den eksisterende minkfarm på de af kendelsen af 20. april 1964 omfattede arealer vil kunne forventes”.

Det fremgår af kendelsen, at lb.nr. bb, matr.nr. aa er beliggende i zone II.

Det fremgår ligeledes af kendelsens erstatningsopgørelse, at en række ejendomme beliggende i zone I og II blev tilkendt grundtakst á 4.000 kr. pr. hektar, mens ejendomme beliggende i zone III blev tilkendt grundtakst á 1.000 kr. pr. hektar.

Anbringender

Parterne har i det væsentlige gentaget deres anbringender for byretten.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har yderligere anført, at der bør ske hjemvisning til Miljø- og Fødevareklagenævnet i tilfælde af, at landsretten finder, at nævnets afgørelse er ugyldig.

A m.fl. har heroverfor anført, at hjemvisning til Miljø- og Fødevareklagenævnet forudsætter, at der nedlægges påstand herom, hvilket Miljø- og Fødevareklagenævnet ikke har gjort.

Landsrettens begrundelse og resultat

Søgsmålskompetence

Af de grunde, der er anført af byretten, tiltræder landsretten, at de indstævnte som umiddelbare naboer til det ansøgte projekt, har retlig interesse i at få prøvet den nedlagte påstand.

Landsretten tiltræder derfor, at appellants afvisningspåstand ikke tages til følge.

Sagens materielle spørgsmål

Spørgsmålet i sagen er herefter, om det ansøgte projekt med opførelse af minkfarm må betragtes som byggeri, der i fredningens forstand ”alene tjener landbrugserhvervet”, og derved er omfattet af undtagelsen i § 2 i fredningsbestemmelserne for fredningens zone III, hvorefter sådant byggeri kan opføres uden fredningsnævnets tilladelse.

Afgørelsen heraf må i første række bero på en fortolkning af Overfredningsnævnets kendelse af 6. september 1968.

Fredningen indeholder ikke en egentlig formålsbestemmelse, men det er for alle tre zoner bestemt, at "arealerne skal bevares i deres nuværende tilstand, således at ejendommenes karakter af landbrugs- og skovbrugsejendomme opretholdes".

Der er ikke fremlagt yderligere oplysninger om områdets karakter på fredningstidspunktet, men efter indholdet af fredningskendelsen, må det lægges til grund, at der på fredningstidspunkt lå flere minkfarme i og uden for fredningsområdet. De generelle bestemmelser om zone I, II og III regulerer bl.a. opførelse af landbrugs- og skovbrugsejendomme og helårsbeboelse, etablering af camping- og parkeringspladser samt retablering af grus- og mergelgrave, og der er ikke en særskilt regulering af minkfarme i de generelle bestemmelser.

Fredningsmyndighederne har imidlertid fundet anledning til at fastsætte særlige bestemmelser vedrørende enkelte ejendomme, herunder ejendommen lb. nr. bb, der er beliggende i zone II, hvorpå der lå en eksisterende minkfarm. Bestemmelsen forbyder opførelse af minkfarme på ejendommen, mens dispensation til udvidelse af den eksisterende minkfarm vil kunne forventes.

Da fredningen i forvejen forbyder al byggeri, bortset fra bl.a. opførelse af og tilbygninger til samt ombygning af de til bestående land- og skovbrug nødvendige bygninger, i zone II, taler dette således for, at minkfarme på fredningstidspunktet blev betragtet som landbrug.

Derudover fremgår det af de tilkendte erstatninger, at minkfarme blev tilkendt samme erstatning pr. hektar som landbrugsejendomme. Dette indikerer, at minkfarme ikke var pålagt andre og yderligere restriktioner end landbrugsejendomme generelt, hvilket ligeledes taler for, at minkfarme på fredningstidspunktet blev betragtet som landbrug.

På denne baggrund finder landsretten, at minkfarme på fredningstidspunktet blev betragtet som landbrug og dermed kan opføres i zone III uden fredningsnævnets tilladelse, jf. zone III, § 2.

Landsretten bemærker, at der, som anført i Miljø- og Fødevarerklagenævnets afgørelse af 8. marts 2019, ikke er grundlag for at antage, at det har været hensigten med fredningen at hindre en almindelig udvikling af områdets landbrugsejendomme i henhold til gældende lovgivning. Landsretten bemærker endvidere, at produktion af mink i det ansøgte omfang efter den nugældende lovgivning anses for erhvervsmæssigt husdyrbrug i henhold til anden lovgivning inden for landbrugsområdet.

Landsretten tager herefter Miljø- og Fødevarerklagenævnets påstand om frifindelse til følge.

Efter sagens udfald skal A, D, C og B i sagsomkostninger for begge retter in solidum betale 30.750 kr. til Miljø- og Fødevarerklagenævnet. 30.000 kr. af beløbet er til dækning af udgifter til advokatbistand inkl. moms og 750 kr. til retsafgift. Ud over sagens værdi er der ved fastsættelsen af beløbet til advokat taget hensyn til sagens omfang og forløb, herunder hovedforhandlingens varighed. I det indbyrdes forhold skal A og D tilsammen endeligt bære 1/3 af sagsomkostningsbeløbet, mens C og B hver især skal bære 1/3.

THI KENDES FOR RET:

Miljø- og Fødevarerklagenævnet frifindes.

I sagsomkostninger for begge retter skal A, D, C og B in solidum inden 14 dage betale 30.750 kr. til Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Beløbet forrentes efter rentelovens § 8 a.

I det indbyrdes forhold skal A og D tilsammen endeligt bære 1/3 af sagsomkostningsbeløbet, mens C og B hver især skal bære 1/3.